

Κυπριακή Δημοκρατία

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟ ΓΗΡΑΝΣΗ 2025-2030**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2025

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Στις 26 Φεβρουαρίου 2025 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την πρώτη Εθνική Στρατηγική για την Ενεργό Γήρανση στην Κύπρο για την πενταετία 2025 – 2030, καθώς επίσης και το Σχέδιο Δράσεων για την Ενεργό Γήρανση για τα έτη 2025 – 2027.

Η Κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη αποφάσισε να εντάξει τα θέματα Τρίτης Ηλικίας κάτω από ένα ισχυρό και ενιαίο πλαίσιο, κρίνοντας αναγκαία τη συνομολόγηση Εθνικής Στρατηγικής, προκειμένου να υπάρξει καλύτερος συντονισμός όλων των συναρμόδιων χαρτοφυλακίων, αλλά και για να ενταχθεί ο παράγοντας τρίτης ηλικίας οριζόντια σε όλες τις πολιτικές της Κυβέρνησης.

Προς αυτή την κατεύθυνση προχώρησε στην ετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσεων για την Ενεργό Γήρανση, θέτοντας σε τροχιά υλοποίησης ένα ευρύ φάσμα δράσεων που αναπτύσσονται σε τρεις πυλώνες:

- Την Κοινωνική Ενσωμάτωση και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας,
- Την Υγιή Γήρανση και Πρόληψη, και
- Την Απάλειψη Διακρίσεων, την Εκπαίδευση και τον Ψηφιακό Γραμματισμό.

Ειδικότερα, στην Στρατηγική περιλαμβάνονται 45 νέες δράσεις με φορείς υλοποίησης εννέα Υπουργεία και Υφυπουργεία, με συντονιστικό φορέα το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας.

Ανάμεσα στις δράσεις περιλαμβάνονται, μεταξύ πολλών άλλων:

- Το Σχέδιο Επιδότησης Διαμονής και Φροντίδας σε Στέγες Ηλικιωμένων το οποίο ήδη έχει μπει σε εφαρμογή και αυξάνει την παροχή από 745 ευρώ σε 1300, εισάγοντας ταυτόχρονα, ποιοτικά, δεσμευτικά, κριτήρια για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε Στέγες Ηλικιωμένων. Στο Σχέδιο έχει μέχρι στιγμής ήδη ενταχθεί το 75% των Στεγών παγκύπρια.
- Το Πρόγραμμα Στήριξης Ηλικιωμένων στο Σπίτι, το οποίο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της μοναξιάς και ταυτόχρονα στην προώθηση της διαγενεακής συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης. Γι' αυτό και θα υλοποιηθεί με την πολύτιμη συνεργασία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της χώρας μας και με τη συμμετοχή φοιτητών, οι οποίοι θα παρέχουν συντροφιά, σε εθελοντική βάση, σε ηλικιωμένους που διαμένουν στις οικείες τους.
- Η εφαρμογή εντός του έτους, αρχικά σε πιλοτική φάση, του προγράμματος «Κόκκινο Κουμπί», το οποίο υλοποιείται μέσω του Σχεδίου Κρατικών Ενισχύσεων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Στην Εθνική Στρατηγική περιλαμβάνονται επίσης δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της συμμετοχής των ατόμων Τρίτης Ηλικίας στα κέντρα λήψης αποφάσεων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην πτυχή της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Προς αυτή την κατεύθυνση προωθούνται δράσεις που στοχεύουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω της δια βίου μάθησης και του ψηφιακού γραμματισμού, καθώς και στη συμμετοχή τους στα κοινά, στην ψυχαγωγία και σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η έγκριση της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής για την Ενεργό Γήρανση αποτελεί ορόσημο για την Κύπρο, αποτυπώνοντας τη δέσμευση της Πολιτείας για μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Μέσα από στοχευμένες δράσεις και την πολύπλευρη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, η Κυβέρνηση θέτει τις βάσεις για μία κοινωνία όπου τα άτομα Τρίτης Ηλικίας έχουν ενεργό ρόλο, η εμπειρία και η σοφία τους αξιοποιούνται, τα δικαιώματά τους προστατεύονται και η ευημερία τους διασφαλίζεται.

Γιατί η Τρίτη Ηλικία δεν αφορά μόνο μια μερίδα της κοινωνίας, αφορά όλους και τον κάθε ένα από εμάς ξεχωριστά.

Με αφετηρία την Εθνική Στρατηγική για την Ενεργό Γήρανση διαμορφώνουμε ένα περιβάλλον όπου κάθε πολίτης θα απολαμβάνει μία ποιοτική και αξιοπρεπή ζωή, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Μαριλένα Ευαγγέλου
Υφυπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας

Περιεχόμενα

Μέρος	Θέμα	Σελίδα
1	Όραμα	1
2	Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης	2
2.1	Εισαγωγή	2
2.2	Στατιστικά Στοιχεία	3
2.2.1	Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικία	3
2.2.2	Κύριες Δημογραφικές Μεταβλητές	4
2.2.3	Απασχόληση στις Μεγαλύτερες Ηλικίες	5
2.3	Αρμοδιότητες και Εμπλεκόμενοι Φορείς και Οργανισμοί	6
2.3.1	Υπουργεία / Υφυπουργεία	6
2.3.2	Φορέας Τρίτης Ηλικίας και Βουλή των Γερόντων	6
2.3.3	Τοπικές Αρχές / Εθελοντικές και μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και Οργανωμένα Σύνολα	7
2.3.4	Συντονισμός	8
3	Στρατηγικές Επιδιώξεις και Στόχοι	9
3.1	Στρατηγική Επιδίωξη (Σ.Επ.) 1: Κοινωνική Ενσωμάτωση και Συμμετοχή στην Αγορά Εργασίας	9
3.2	Στρατηγική Επιδίωξη 2: Υγιής Γήρανση – Πρόληψη	10
3.3	Στρατηγική Επιδίωξη 3: Απάλειψη Διακρίσεων, Εκπαίδευση και Ψηφιακός Γραμματισμός	10
4	Σύστημα Διακυβέρνησης – Παρακολούθηση / Ανατροφοδότηση / Βελτίωση	11

1. ΟΡΑΜΑ

Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, συμμετέχουν ισότιμα και πλήρως ενσωματωμένα στην κοινωνία, συνεισφέροντας στην κοινωνική πρόοδο και οικονομική αειφόρο ανάπτυξη, με την εμπειρία, κεκτημένη γνώση και σοφία τους, μέσω της ενεργούς γήρανσης, σε συνθήκες που διασφαλίζουν την υγεία και αξιοπρέπεια τους.

Η επίτευξη του οράματος, επιδιώκεται μέσω της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, με τον καθορισμό των Στρατηγικών Επιδιώξεων και Στόχων και τη δημιουργία αντίστοιχων Πυλώνων Δράσεων και Σχεδίου, στο οποίο καταγράφονται συγκεκριμένες δράσεις για κάθε Πυλώνα.

Για τη διασφάλιση της επιτυχούς υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής, δημιουργείται ταυτόχρονα σύστημα για τη διακυβέρνηση της, ώστε να υπάρχει η απαραίτητη παρακολούθηση και ανατροφοδότηση που θα οδηγεί στη συνεχή βελτίωση των δράσεων, προς επίτευξη των Στόχων και του Οράματος.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.1 Εισαγωγή

Η Κύπρος, όπως και όλες οι σύγχρονες κοινωνίες, αντιμετωπίζει το φαινόμενο της αύξησης του προσδόκιμου ζωής, ως αποτέλεσμα της ραγδαίας εξέλιξης του τομέα της υγείας αλλά και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής και των συστημάτων φροντίδας. Πρόκειται για ένα σημαντικό επίτευγμα της σύγχρονης εποχής, το οποίο προσφέρει ευκαιρίες αλλά ταυτόχρονα δημιουργεί και προκλήσεις.

Η γήρανση του πληθυσμού, απαιτεί τη διαχείριση από τα κράτη των νέων προκλήσεων και των αυξανόμενων αναγκών που προκύπτουν. Η μη αναστρέψιμη όπως φαίνεται τάση της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού απαιτεί ολοκληρωμένη αντιμετώπιση, ώστε οι πολιτικές, οι υπηρεσίες και οι υποδομές να αναπροσαρμοστούν και προετοιμαστούν κατάλληλα, για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες και τα νέα δεδομένα μιας κοινωνίας και οικονομίας με συνεχώς αυξανόμενο γηράσκων πληθυσμό.

Οι διεθνείς και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες στις οποίες συμμετέχει και η Κύπρος, περιλαμβανομένων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Φροντίδα (Σεπτέμβριος 2022), της Σύστασης σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα (Δεκέμβριος 2022), του Διεθνούς Σχεδίου Δράσης της Μαδρίτης για τη γήρανση και της Περιφερειακής Στρατηγικής Εφαρμογής του, της Δεκαετίας Υγιούς Γήρανσης του ΟΗΕ (2021-2031) καταδεικνύουν τη σημαντικότητα του εν λόγω ζητήματος. Κατά την ετοιμασία τόσο της Στρατηγικής, όσο και του Σχεδίου Δράσης έχουν ληφθεί υπόψη οι πρόνοιες των προαναφερθέντων πρωτοβουλιών, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια, η συνοχή και η αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί. Επιπρόσθετα, οι εν λόγω πρωτοβουλίες αποτελούν πηγή γνώσης και ευκαιρίας για συνεχή βελτίωση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ενεργό Γήρανση, μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής συνεργασίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της γήρανσης του πληθυσμού.

Αναγνωρίζοντας τόσο τις προοπτικές που διανοίγονται, όσο και τις προκλήσεις που δημιουργούνται, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την ετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ενεργό Γήρανση (Απόφαση αρ. 95.540, ημερ. 21/11/2023). Σε αυτό το πλαίσιο καθορίζεται το Όραμα, οι Επιδιώξεις και Στόχοι καθώς και ο τρόπος υλοποίησης, μέσω αντίστοιχων Πυλώνων και σχετικών δράσεων.

2.2 Στατιστικά Στοιχεία

Αναφέρονται πιο κάτω ενδιαφέροντα στοιχεία που αποδεικνύουν την τάση γήρανσης του πληθυσμού αλλά και το μέγεθος της, σε ότι αφορά την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικία, το προσδόκιμο ζωής, την αναλογία μεταξύ του πιθανού εργαζόμενου πληθυσμού και των συνταξιούχων (δείκτης εξάρτησης) και την απασχόληση σε μεγαλύτερες ηλικίες.

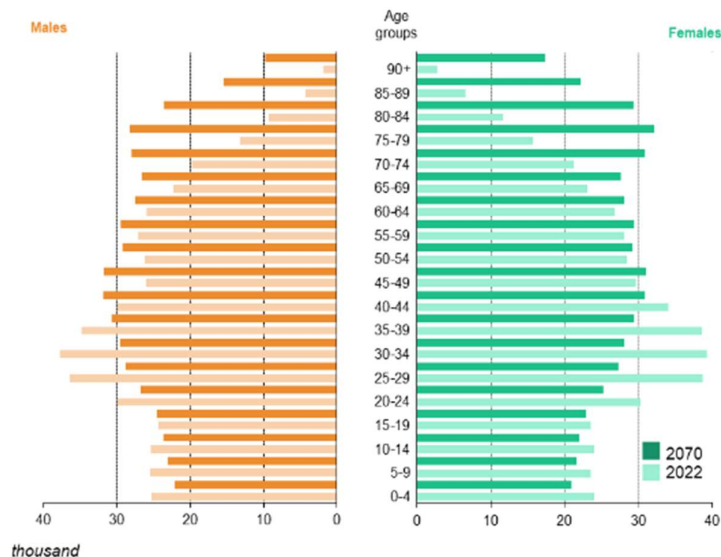
Στην Κύπρο, όπως και στην Ε.Ε., αυτό συνεπάγεται σημαντικές προκλήσεις για τα συστήματα υγείας και φροντίδας, αφού η ζήτηση για ιατρικές υπηρεσίες και κοινωνική στήριξη θα συνεχίσει να αυξάνεται ενώ θα συνεχίσουν να αναφύονται και άλλες σημαντικές προκλήσεις και διλήμματα σε σχέση με την αγορά εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και τις συντάξεις.

2.2.1 Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικία

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Eurostat (EUROPOP2023), ως αυτές έχουν δημοσιευθεί στο *2024 Ageing Report*¹, ο πληθυσμός της Ε.Ε. αναμένεται να αυξηθεί από 449 εκατομμύρια άτομα το 2022 σε 453 εκατομμύρια το 2026, πριν πέσει στα 432 εκατομμύρια το 2070, σημειώνοντας πτώση της τάξεως του 4% σε σχέση με το 2022. Ταυτόχρονα, παρατηρείται μια ισχυρή μετατόπιση προς τις μεγαλύτερες ηλικίες στην ηλικιακή κατανομή.

Στην Κύπρο, ο πληθυσμός αναμένεται να αυξηθεί από 915 χιλιάδες το 2022 σε 997 χιλιάδες το 2070. Ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω αποτελούσε το 2022 το 16,6% του πληθυσμού και προβλέπεται ότι θα αποτελεί το 2050 το 24,1% και το 2070 το 29,2%. Προβλέπεται δηλαδή σχεδόν να διπλασιαστεί. Ο αριθμός των ατόμων άνω των 80 ετών αποτελούσε το 2022 μόλις το 4% του πληθυσμού, ενώ αναμένεται ότι το 2050 θα αποτελεί το 8,3% και το 2070 το 11,8% του πληθυσμού της Κύπρου. Προβλέπεται δηλαδή σχεδόν να τριπλασιαστεί.

¹Directorate-General for Economic and Financial Affairs, *2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)*, Institutional Paper 279, April 2024, Brussels

Πίνακας 1 - Κατανομή πληθυσμού στην Κύπρο ανά ηλικία: 2022 vs 2070
(2024 Ageing Report, Cyprus Fiche, Fig. 1)

2.2.2 Κύριες Δημογραφικές Μεταβλητές

Αναλύονται πιο κάτω ορισμένες κύριες δημογραφικές μεταβλητές, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τον σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων για την ενεργό γήρανση.

Το **προσδόκιμο ζωής** αυξάνεται συνεχώς τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Eurostat (EUROPOP2023), ως αυτές έχουν δημοσιευθεί στο 2024 Ageing Report, στην Κύπρο, στους άνδρες προβλέπεται αύξηση του προσδόκιμου ζωής στη γέννηση από τα 80,0 έτη για το 2022, σε 84,4 το 2050 και σε 86,9 έτη για το 2070, και για τις γυναίκες από 85,3 έτη για το 2022, σε 88,1 το 2050 και σε 90,3 το 2070. Ενώ στα 65 έτη, το προσδόκιμο ζωής προβλέπεται για τους άνδρες από 19,1 έτη το 2022 σε 21,9 έτη το 2050 και 23,7 το 2070 και για τις γυναίκες από 21,8 έτη το 2022 σε 24,6 έτη το 2050 και 26,4 το 2070.

Ο **δείκτης εξάρτησης** ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω, δηλαδή η αναλογία μεταξύ του πιθανού εργαζόμενου πληθυσμού (20-64 ετών) και των συνταξιούχων (65 ετών και άνω), δείχνει πως η γήρανση του πληθυσμού, αλλάζει την ισορροπία μεταξύ δικαιούχων και συνεισφέροντων. Ο δείκτης εξάρτησης για άτομα 65 ετών και άνω αυξάνεται από 26.7% το 2022 σε 42,1% το 2050 και 55,5% το 2070. Δηλαδή, το 2070 αναμένεται να υπάρχουν λιγότερο από δύο άτομα σε ηλικία εργασίας για κάθε άτομο ηλικίας 65 ετών και άνω.

Demographic variable	2022	2030	2040	2050	2060	2070	Peak value	Peak year*	Change 2022-70
Population (thousand)	915	959	974	983	993	997	997	2069	81
Population growth rate	1.7%	0.2%	0.1%	0.1%	0.1%	0.0%	1.7%	2023	-1.7%
Old-age dependency ratio (pop 65+ /pop 20-64)	26.7	32.1	36.7	42.1	51.5	55.5	55.5	2070	28.8
Old-age dependency ratio (pop 75+ /pop 20-74)	10.0	12.8	16.6	18.6	22.0	27.9	27.9	2070	17.9
Ageing of the aged (pop 80+ /pop 65+)	23.9	26.5	31.7	34.3	33.4	40.4	40.4	2070	16.5
Men - Life expectancy at birth	80.5	81.8	83.2	84.4	85.6	86.8	86.8	2070	6.3
Women - Life expectancy at birth	84.6	85.8	87.0	88.1	89.2	90.3	90.3	2070	5.7
Men - Life expectancy at 65	19.1	19.9	20.9	21.9	22.8	23.7	23.7	2070	4.6
Women - Life expectancy at 65	21.8	22.6	23.6	24.6	25.5	26.4	26.4	2070	4.6
Men - Survivor rate at 65+	89.3	90.9	92.2	93.3	94.2	94.9	94.9	2070	5.7
Women - Survivor rate at 65+	94.2	95.1	95.7	96.3	96.8	97.2	97.2	2070	2.9
Men - Survivor rate at 80+	61.9	66.0	70.3	74.1	77.5	80.5	80.5	2070	18.6
Women - Survivor rate at 80+	76.9	80.1	82.9	85.4	87.5	89.3	89.3	2070	12.4
Net migration (thousand)	18.2	0.0	1.0	1.7	2.1	2.3	18.2	2022	-15.9
Net migration over population change	2.0%	0.0%	0.1%	0.2%	0.2%	0.2%	2.0%	2022	-1.8%

* Peak year represents the year in which the particular variable reaches its maximum over the projection period 2022 to 2070.

Πίνακας 2 - Κύριες Δημογραφικές Μεταβλητές (2024 Ageing Report, Cyprus Fiche, Table 2)

2.2.3 Απασχόληση στις Μεγαλύτερες Ηλικίες

Η απασχόληση στις μεγαλύτερες ηλικίες είναι ένα κρίσιμο θέμα σε δημογραφικά γηράσκουσες κοινωνίες, καθώς επηρεάζει την οικονομία, την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Eurostat (EUROPOP2023), ως αυτές έχουν δημοσιευθεί στο 2024 Ageing Report, κατά την περίοδο 2022-2070 η μέση συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό για την ηλικιακή ομάδα 20-64 θεωρείται ότι θα αυξηθεί κατά 3% από το τρέχον επίπεδο του 83,2% (2022) σε 86,1% το 2070, ενώ για την ηλικιακή ομάδα 65-74 προβλέπεται να αυξηθεί πολύ περισσότερο, από 16,5% το 2022 σε 23,4% το 2070.

	2022	2030	2040	2050	2060	2070	Peak value	Peak year*	Change 2022-70
Labour force participation rate 20-64	83.2	84.0	84.3	84.2	85.4	86.1	86.1	2070	3.0
Employment rate of workers aged 20-64	77.5	77.4	78.2	78.9	80.1	80.8	80.8	2070	3.3
Share of workers aged 20-64 in the labour force 20-64	93.2	92.2	92.7	93.7	93.8	93.8	94.0	2024	0.6
Labour force participation rate 20-74	74.4	73.6	74.0	73.3	72.8	75.0	75.0	2070	0.6
Employment rate of workers aged 20-74	69.4	67.9	68.8	68.8	68.4	70.5	70.5	2070	1.1
Share of workers aged 20-74 in the labour force 20-74	93.3	92.3	92.9	93.9	94.0	94.0	94.1	2024	0.7
Labour force participation rate 55-64	68.0	65.4	69.2	70.4	72.8	76.1	76.1	2070	8.1
Employment rate of workers aged 55-64	64.6	61.5	65.4	67.1	69.4	72.5	72.5	2070	7.9
Share of workers aged 55-64 in the labour force 55-64	95.0	94.0	94.5	95.4	95.3	95.2	95.5	2024	0.3
Labour force participation rate 65-74	16.5	13.0	14.3	18.3	20.7	23.4	23.4	2070	6.9
Employment rate of workers aged 65-74	16.2	12.6	14.0	18.0	20.3	22.9	22.9	2070	6.7
Share of workers aged 65-74 in the labour force 65-74	98.0	97.5	97.7	97.9	97.9	97.9	98.2	2025	-0.1
Median age of the labour force	38.0	39.0	41.0	41.0	41.0	42.0	42.0	2069	4.0

* Peak year represents the year in which the particular variable reaches its maximum over the projection period 2022 to 2070.

Πίνακας 3 - Ποσοστό συμμετοχής, ποσοστό απασχόλησης και μερίδιο εργαζομένων (2024 Ageing Report, Cyprus Fiche, Table 3)

2.3 Αρμοδιότητες και Εμπλεκόμενοι Φορείς και Οργανισμοί

Η υφιστάμενη κατάσταση ως προς τις αρμοδιότητες και τους εμπλεκόμενους / ενδιαφερόμενους στο θέμα καταγράφεται πιο κάτω.

2.3.1 Υπουργεία / Υφυπουργεία

Άμεσες ή έμμεσες συναφείς αρμοδιότητες που σχετίζονται με ηλικιωμένους και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας βρίσκονται σε αντίστοιχα με το κάθε θέμα Υπουργεία και Υφυπουργεία. Αυτό είναι αναμενόμενο και δεν μπορεί να διαφοροποιηθεί επί της ουσίας. Θέματα υγείας, αναλαμβάνονται από το Υπουργείο Υγείας, θέματα εργασίας από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θέματα φροντίδας, πρόνοιας και επιδομάτων από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας κ.λπ.. Το γεγονός αυτό θεωρείται αφενός αναγκαίο και, αφετέρου, αποτελεί ένα από τα δυνατά σημεία της υφιστάμενης κατάστασης, αφού η κάθε Υπηρεσία επικεντρώνεται, μέσω της εξειδίκευσης και της γνώσης της στο κάθε θέμα που χρήζει χειρισμού και των ανάλογων δράσεων, που υλοποιούνται έτσι με πιο αποτελεσματικό τρόπο.

2.3.2 Φορέας Τρίτης Ηλικίας και Βουλή των Γερόντων

2.3.2.1 Φορέας Τρίτης Ηλικίας

Ο Φορέας συστάθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (αρ. 85.229 και ημερ. 26 Ιουνίου 2018) και έχει συμβουλευτικό ρόλο προς την Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας, η οποία συγκαλεί και προεδρεύει των συναντήσεων του. Οι όροι εντολής και οι στόχοι του Φορέα συνάδουν πλήρως με τις επιδιώξεις της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής. Απαρτίζεται από εκπροσώπους οργανώσεων που ασχολούνται με θέματα τρίτης ηλικίας, με την πιο κάτω σύνθεση:

- Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων Συνομοσπονδίας Εργαζομένων Κύπρου (Σ.Ε.Κ.- ΠΕΣΥΣ),
- Ένωση Κυπρίων Συνταξιούχων Παγκύπριας Εργατικής Ομοσπονδίας (Ε.ΚΥ.ΣΥ.- Π.Ε.Ο.),
- Δημοκρατική Εργατική Ομοσπονδία Κύπρου (Δ.Ε.Ο.Κ.),
- Κλάδος Συνταξιούχων Παγκύπριας Συντεχνίας Δημόσιων Υπαλλήλων (ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ.),
- Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών,
- Συντονιστικό Σώμα της Βουλής των Γερόντων,

- Παρατηρητήριο Τρίτης Ηλικίας,
- Εθνικό Κέντρο Γεροντολογίας Κύπρου,
- Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου

2.3.2.2 Βουλή των Γερόντων

Αποτελείται από 56 «βουλευτές», οι οποίοι εκπροσωπούν παγκύπρια οργανωμένα σύνολα. Συντονίζεται από Συντονιστικό Σώμα, το οποίο λειτουργεί κάτω από το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (Π.Σ.Σ.Ε.) και μελετά θέματα μέσω δύο επιτροπών της (επιτροπές Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας). Συνεδριάζει σε Σύνοδο μία φορά το χρόνο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, υπό την προεδρία της/του εκάστοτε Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων (η 1^η Σύνοδος πραγματοποιήθηκε το 1999. Το 2024 πραγματοποιήθηκε η 25^η Σύνοδος). Τα πορίσματα των Συνόδων προωθούνται στην Εκτελεστική και στην Νομοθετική Εξουσία.

2.3.3 Τοπικές Αρχές / Εθελοντικές και μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και Οργανωμένα Σύνολα

Οι τοπικές Αρχές διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, με τη λειτουργία κοινοτικών στεγών, την υλοποίηση προγραμμάτων και την εμπλοκή τους στη λειτουργία των Συμβουλίων Κοινοτικού Εθελοντισμού (ΣΚΕ) και των Επιτροπών Κοινοτικού Εθελοντισμού (ΕΚΕ). Τα δε ΣΚΕ και ΕΚΕ, που υπάγονται στο Π.Σ.Σ.Ε., αποτελούν βασικό πυλώνα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (Στέγες Ηλικιωμένων, Κατ' Οίκον Φροντίδα και Υπηρεσίες Ηλικιωμένων, Κέντρα Ενηλίκων) και υποστηρίζονται, όπως και οι τοπικές Αρχές, με χρηματοδότηση από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας μέσω του Σχεδίου Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσανος Σημασίας.

Παράλληλα με τους πιο πάνω, δραστηριοποιούνται στον τομέα Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ - εγγεγραμμένα Σωματεία), όπως το Παρατηρητήριο Τρίτης Ηλικίας, η Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών καθώς και άλλες ΜΚΟ, όπως η «55 Συν Πλην Μαζί Κύπρος» και το Ίδρυμα «Σωτήρης Κορυτσά». Πρόσθετα, δραστηριοποιούνται οργανωμένα σύνολα, κυρίως στα πλαίσια συνδικαλιστικών οργανώσεων (Συντεχνιών), όπως η Ένωση Κυπρίων Συνταξιούχων (Ε.ΚΥ.ΣΥ) Π.Ε.Ο., το Σωματείο Ευημερίας Συνταξιούχων Σ.Ε.Κ., ο Κλάδος Συνταξιούχων της ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ και η ΔΕΟΚ, τα οποία αναπτύσσουν κοινωνική δράση σε θέματα που αφορούν ηλικιωμένους.

2.3.4 Συντονισμός

Για την επίτευξη συνολικού αποτελέσματος της στρατηγικής, χρειάζεται η δημιουργία κατάλληλου μηχανισμού διακυβέρνησης, για συντονισμό, παρακολούθηση, ανατροφοδότηση και συνεχή βελτίωση της στρατηγικής και των σχετικών δράσεων. Η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού διακυβέρνησης αποτελεί καθοριστικό παράγοντα, ώστε να μετατραπεί σε δυνατό σημείο η συνεργασία όλων των εμπλεκομένων, Υπουργείων, Υφυπουργείων, τοπικών Αρχών, θεσμοθετημένων Φορέων, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων οργανισμών.

3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Για την επίτευξη του οράματος της Εθνικής Στρατηγικής, έχουν καθοριστεί, μετά από διαβουλεύσεις και αφού λήφθηκαν υπόψιν απόψεις και εισηγήσεις των εμπλεκομένων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.3 πιο πάνω, τρεις βασικές Στρατηγικές Επιδιώξεις. Για κάθε Στρατηγική Επιδίωξη, η οποία επεξηγείται ακολούθως, καταγράφηκαν οι επιμέρους Στρατηγικοί Στόχοι.

Η επίτευξη των στόχων βασίζεται στην επιτυχή υλοποίηση των δράσεων που καταγράφονται στο **Σχέδιο Δράσεων για την Ενεργό Γήρανση**, οι οποίες έχουν ενταχθεί σε αντίστοιχους με τις Στρατηγικές Επιδιώξεις Πυλώνες Δράσεων. Το εν λόγω Σχέδιο, παρουσιάζεται σε ξεχωριστό κείμενο και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας Στρατηγικής. Το πρώτο Σχέδιο Δράσεων έχει διάρκεια τριών ετών.

3.1 **Στρατηγική Επιδίωξη (Σ.Επ.) 1: Κοινωνική Ενσωμάτωση και Συμμετοχή στην Αγορά Εργασίας**

Επιδιώκεται η ισότιμη συμμετοχή, μέσω πλήρους κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, η οποία προσβλέπει στο να προλαμβάνει και να απαλείφει αφενός την κοινωνική απομόνωση και αφετέρου να διασφαλίζει τη συνεχή συνεισφορά τους στην κοινωνική πρόοδο, με την προώθηση της συμμετοχής των ηλικιωμένων στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή, μέσω της πρόσβασης σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες, της διασφάλισης επαρκούς οικονομικής ασφάλειας, φιλικού ηλικιακά περιβάλλοντος, κατάλληλων υποδομών καθώς και της ενδυνάμωσης των διαγενεακών σχέσεων.

Οι επιμέρους Στρατηγικοί Στόχοι (Σ.Στ.) για αυτή την Στρατηγική Επιδίωξη είναι οι ακόλουθοι:

- Σ.Επ.1 – Σ.Στ.1. Η απάλειψη κάθε μορφής κοινωνικής απομόνωσης.
- Σ.Επ.1 – Σ.Στ.2. Η ορθή μετάβαση στη σύνταξη και οικονομική ασφάλεια και η συμμετοχή στην απασχόληση.
- Σ.Επ.1 – Σ.Στ.3. Η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών στέγασης και η βελτιστοποίηση των υποδομών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας.
- Σ.Επ.1 – Σ.Στ.4. Η ανάπτυξη αλληλεγγύης και η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των γενεών.
- Σ.Επ.1 – Σ.Στ.5. Η συμμετοχή στις πολιτιστικές δράσεις.
- Σ.Στ.6. Η ενεργός και ουσιαστική εμπλοκή στα κοινά.

3.2 Στρατηγική Επιδίωξη 2: Υγιής Γήρανση – Πρόληψη

Επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Υγεία των Ηλικιωμένων, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής για την Ενεργό Γήρανση, αλλά παρουσιάζεται αυτόνομα, σε ξεχωριστό κείμενο και θα τυγχάνει συντονισμού από το Υπουργείο Υγείας.

Εστιάζει στην προώθηση της ευημερίας και της καλής υγείας των ηλικιωμένων, μέσω της πρόληψης ασθενειών και της ενίσχυσης ενός υγιεινού τρόπου ζωής. Η υγιής γήρανση περιλαμβάνει τη διατήρηση της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής υγείας, ώστε τα άτομα να μπορούν να ζουν αυτόνομα και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.

3.3 Στρατηγική Επιδίωξη 3: Απάλειψη Διακρίσεων, Εκπαίδευση και Ψηφιακός Γραμματισμός

Επιδιώκεται να διασφαλιστεί η απάλειψη οποιασδήποτε μορφής διάκρισης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και η ισότιμη μεταχείριση τους, με σεβασμό της αξιοπρέπειας των ηλικιωμένων. Παράλληλα επιδιώκεται η πρόληψη και γρήγορη ανίχνευση οποιασδήποτε μορφής κακομεταχείρισης ή βίας σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Επιδιώκεται επίσης η συνεχής εκπαίδευση και ο ψηφιακός γραμματισμός των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, προσαρμοσμένα στις δικές τους ανάγκες και δεξιότητες, που να διασφαλίζουν τη δυνατότητα αυτόνομης ισότιμης συμμετοχής τους στην ραγδαία τεχνολογικά εξελισσόμενη κοινωνία.

Οι επιμέρους Στρατηγικοί Στόχοι (Σ.Στ.) για αυτή την Στρατηγική Επιδίωξη είναι οι ακόλουθοι:

Σ.Επ.3 – Σ.Στ.1. Η απάλειψη των ηλικιακών διακρίσεων.

Σ.Επ.3 – Σ.Στ.2. Η πρόληψη και γρήγορη ανίχνευση οποιασδήποτε μορφής κακομεταχείρισης ή βίας.

Σ.Επ.3 – Σ.Στ.3. Η καθιέρωση της δια βίου μάθησης και του ψηφιακού γραμματισμού, προσαρμοσμένα στις ανάγκες και δεξιότητες των ηλικιωμένων.

4. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ / ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ / ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Για τη διασφάλιση της επιτυχούς υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής, δημιουργείται σύστημα διακυβέρνησης, όπως αυτό περιγράφεται στο παρόν Μέρος, ώστε να υπάρχει η απαραίτητη παρακολούθηση και ανατροφοδότηση που θα οδηγεί στη συνεχή βελτίωση των δράσεων, προς επίτευξη των Στόχων και του Οράματος.

Το σύστημα διακυβέρνησης του παρόντος Μέρους, θα επικεντρώνεται στις Στρατηγικές Επιδιώξεις / Πυλώνες 1 και 3. Ο συντονισμός δράσεων για τον Πυλώνα 2 (Υγιής Γήρανση – Πρόληψη) θα γίνεται από το Υπουργείο Υγείας, ως το καθ' ύλην αρμόδιο, στα πλαίσια της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Υγεία των Ηλικιωμένων.

Στο σύστημα διακυβέρνησης προβλέπονται –

- (α) Ο συντονιστικός ρόλος του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας,
- (β) Αναβαθμισμένος ρόλος του Φορέα Τρίτης Ηλικίας για υποβολή εισηγήσεων,
- (γ) Η λειτουργία Υπηρεσιακής Επιτροπής για υποβολή και επεξεργασία εισηγήσεων,
- (δ) Η λειτουργία Καθοδηγητικής Επιτροπής («*Steering Committee*») για λήψη αποφάσεων.

(α) Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας

Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας θα έχει τον ακόλουθο ρόλο:

- (i) Θα παρακολουθεί την υλοποίηση των Δράσεων και δεικτών αξιολόγησης για τις Στρατηγικές Επιδιώξεις / Πυλώνες 1 και 3.
- (ii) Θα καλεί και συντονίζει τις συνεδρίες του Φορέα Τρίτης Ηλικίας και της Υπηρεσιακής Επιτροπής.
- (iii) Θα ετοιμάζει και υποβάλλει τις εισηγήσεις του Φορέα Τρίτης Ηλικίας και της Υπηρεσιακής Επιτροπής προς την Καθοδηγητική Επιτροπή για λήψη αποφάσεων.
- (iv) Θα αναθεωρεί το Σχέδιο Δράσεων ανάλογα με τις αποφάσεις που θα λαμβάνονται.

- (ν) Θα ετοιμάζει, το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, έκθεση για την πρόοδο και οποιεσδήποτε αλλαγές έχουν γίνει εντός του προηγούμενου έτους και θα την καταθέτει για ενημέρωση και τελική έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου.
- (β) Φορέας Τρίτης Ηλικίας
Προβλέπεται αναβαθμισμένος ρόλος του Φορέας Τρίτης Ηλικίας, με τη σύσταση δύο Επιτροπών, για τις Στρατηγικές Επιδιώξεις / Πυλώνες 1 και 3 αντίστοιχα.
Οι Επιτροπές θα συνέρχονται ανά τρίμηνο ή συχνότερα αν κριθεί αναγκαίο, υπό τον συντονισμό του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και θα εξετάζουν και υποβάλλουν εισηγήσεις για νέες δράσεις και για βελτίωση ή/και προσθήκη δεικτών αξιολόγησης των δράσεων.
- (γ) Υπηρεσιακή Επιτροπή
Η υπηρεσιακή επιτροπή θα αποτελείται από εκπροσώπους των Γενικών Διευθυντών των Υπουργείων Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και της Υφυπουργού Παρά τω Πρόεδρο. Θα συνέρχεται μετά από πρόσκληση και υπό τον συντονισμό του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, θα εξετάζει υποβληθείσες εισηγήσεις και θα υποβάλλει και η ίδια εισηγήσεις της για νέες δράσεις και για βελτίωση ή/και προσθήκη δεικτών αξιολόγησης των δράσεων.
- (δ) Καθοδηγητική Επιτροπή
Η Καθοδηγητική Επιτροπή θα αποτελείται από τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων και Υφυπουργείων που αναφέρονται στην παράγραφο (γ) πιο πάνω και θα λαμβάνει αποφάσεις για νέες δράσεις, για τους δείκτες αξιολόγησης και για θέματα που αφορούν τις Στρατηγικές Επιδιώξεις της Εθνικής Στρατηγικής.

Επεξηγηματικό σχεδιάγραμμα του Συστήματος Διακυβέρνησης παρουσιάζεται στην επόμενη σελίδα.

Επεξηγηματικό Σχεδιάγραμμα Συστήματος Διακυβέρνησης – Παρακολούθηση / Ανατροφοδότηση / Βελτίωση

